

Lee Friedlander

Fotomuseet Sundsvall

15 november – 16 december

Om någon vill ha en stark och livsnödvändig upplevelse av fotokonst finns en sådan att få på Fotomuseet i Sundsvall fram till mitten av december. Där upptas nämligen salarna av Lee Friedlanders svartvita bilder. Utställningen är retrospektiv och visar ett distinkt, detaljrikt och ofta humoristiskt foto.

Friedlander, vars gråtonade fotografier är dokumentära men definieras som konst, var 2005 års Hasselbladspristagare och utställningen genomförs med stöd av Hasselblad center i Göteborg.

Den omfattar 81 kanske inte särskilt iögonenfallande eller lättillgängliga fotografier, men det är den typen av bilder som etsar sig fast i minnet om de får en chans. Friedlander leker och busar med kameran, låter ett moln fastna ovanför en gatuskylt, eller tar ett porträtt av en gammal staty mitt i storstadssmeten.

I samband med att Friedlander fick Hasselbladspriset producerades boken Apples and Olives med bilder på äppelträd och olivträd. På grund av det höga priset säljs den inte i Sundsvall, men några av bilderna finns med i utställningen. De blommande äppelträden är idiotvackra trots gråskalorna men hade nog blivit banala om de gjorts i färg.

En serie självporträtt drar blickarna till sig och visar en kraftfull man med indianliknande skarpa drag. Friedlander är omtalad för sin skygghet och hans bildspråk uttrycker ett intresse för det obemärkta, det lilla och det okända, ett "lovprisande av det obetydliga tillfället". Se till exempel bilderna av blomstjälkar i en glasvas.

Född 1934 i Aberdeen, Washington, USA, räknas Lee Friedlander som en av vår tids mest nyskapande och inflytelserika fotografer. Han är en fotografernas fotograf som försöker visa hur livet är i stället för att försöka förändra det.

I pressmeddelandet i samband med prisutdelningen skrev Hasselblad center:

"Genom sina fotografier av företeelser i vardagslivet har han med sitt kritiska iakttagande av världen omkring sig kommit att bli en central gestalt inom den fotografiska genre som bygger på idén om det "amerikanska sociala landskapet".

Karriären inleddes på 1950-talet med frilansuppdrag för olika tidskrifter i New York. Eftersom han var intresserad av fri improviserad jazz, tog han bilder för skivomslag och blev känd som jazzfotograf. I New York kom han dessutom i kontakt med fotografiska konstnärer och förstod att även en fotograf kunde göra oavhängiga konstnärliga arbeten.

På 1960-talet blev han en föregångare inom den nya dokumentärfotografien. Då kom också hans bilder av TV-apparater, skyltfönster, utomhusreklam, bilar och andra gatubilder. I stället för att plocka bort störande element som stolpar buskar, skuggor och speglingar ur bilderna tar han med dem och låter dem bli beståndsdelar i bildkompositionen.

En extra eloge till Fotomuseet som gjort en spännande hängning av Friedlanders bilder.

Karin Kämsby